

ELŐSZÓ

Van-e olyan hazai botanikus, zoológus vagy természetvédelmi szakember, aki ne járt volna a Szénásokon? Legalább egyszer, egyetemi vagy főiskolai terepgyakorlaton mindenki felkereste a hazai flóra legnevezetesebb képviselőjének, a pilisi lennek termőhelyét, hiszen ez a Budapest közelében, a Budai-hegységben elhelyezkedő, fokozottan védett terület természeti kincseit, természetvédelmi problémáit és azok kezelését tekintve is modellértékű a hazai természetvédelemben.

A területet a pilisi len felfedezése óta az egyik legkiemelkedőbb hazai természetvédelmi értéknek tartjuk számon, sőt joggal nevezhetjük jelentős európai értéknek is, gondoljunk csak az Európa Tanács által adományozott Európa Diploma címre vagy az Európai Unió LIFE-Nature programjának támogatására. A Szénás-hegycsoport sérülékeny flóráját és faunáját az elmúlt évszázadok alatt sokféle és napjainkig változó jellegű természetátalakító tevékenység veszélyeztette, legjelentősebbek ezek közül az erdőirtások, a legeltetés, a bányászat, a kopárfásítás, a túltartott vadállomány, napjainkban pedig az agglomeráció terjeszkedése és a rekreációs igénybevételek. Ezzel együtt a természetvédelmi intézkedések is hosszú múltra tekintenek vissza, hiszen Karácsonyi Imre grófnak 1934-ben a pilisi len megóvása érdekében tett lépéseit az egyik legelső hazai fajvédelmi programnak tekinthetjük. Azt is elmondhatjuk, hogy a Kis- és Nagy-Szénás az egyik legintenzívebben kutatott hazai természeti terület.

Az aktív természetvédelmi munkának és a kutatásoknak újabb lendületet adott, hogy a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2003-ban – abban az évben egyedüli hazai nyertesként – ötéves támogatást kapott a Szénások komplex természetvédelmi kezelésére az Európai Unió LIFE-Nature Alapjából. A pályázati program legfontosabb részei az élőhely-rekonstrukció a feketefenyvesek átalakításával, a nagyvad létszámának apasztása a terület bekerítésével, a környezeti nevelés, ismeretterjesztés, a természetvédelmi őrszolgálat fejlesztése, valamint hosszú távú monitorozó jellegű kutatások.

Tanulmánykötet-sorozatunk, a Rosalia legújabb, 4. kötetének megjelenését a LIFE program tette lehetővé. A kötet első fejezetébe gyűjtöttük össze a gyakorlati természetvédelemmel foglalkozó dolgozatokat, melyek a Szénás-hegycsoporton folyó természetvédelmi kezelést, környezeti nevelést és monitorozó jellegű kutatásokat ismertetik. A második és harmadik fejezet a legújabb botanikai és zoológiai kutatások eredményeit mutatja be.

A pilisi len élőhelyéről szóló tanulmánykötetből pótolhatatlanul hiányzik több olyan kutató és természetvédelmi szakember írása, akik kiemelkedő szerepet vállaltak ennek a területnek a megismerésében, védelmében, és akikkel pár éve még együtt kereshettük fel a Szénásokat. Ugyanakkor a közölt tanulmányok az ő

munkájukon is alapulnak, ezért ezzel a könyvvel emléket kívánunk állítani nekik, mindenekelőtt Loksa Imrének, Németh Ferencnek, Sánta Antalnak, Seregélyes Tibornak és Zólyomi Bálintnak. Reméljük, hogy tanulmánykötetünket haszonnal forgatják majd a Budai-hegységgel foglalkozó kutatók és azok a természetvédelmi szakemberek is, akik munkájuk során hasonló természetvédelmi problémákkal néznek szembe, mint amilyenekkel nekünk a pilisi len élőhelyének megóvása érdekében meg kell küzdenünk.

Füri András
igazgató
Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság